

Parlamentaarinen TKI-työryhmä 2022

Kokous 2/2022 Pöytäkirja

Ajankohta: torstai 9.6.2022 klo 8.00-9.45

Paikka: Eduskunta, A-siipi, kabinetit 1 ja 2 + etäosallistuminen Teams

Osallistujat

kansanedustaja Matias Mäkyne, pj.

kansanedustaja Riitta Mäkinen

kansanedustaja Ville Vähämäki

kansanedustaja Kai Mykkänen

kansanedustaja Arto Pirttilahti

kansanedustaja Hanna Kosonen

kansanedustaja Saara Hyrkkö

kansanedustaja Atte Harjanne

kansanedustaja Pia Lohikoski

kansanedustaja Joakim Strand

kansanedustaja Sari Essayah

kansliapäällikkö Juha Majanen

kansliapäällikkö Anita Lehikoinen

kansliapäällikkö Raimo Luoma

osastopäällikkö Seppo Määttä

osastopäällikkö Ilona Lundström

tiedeasiantuntija Antti Pelkonen, pääsiht.

neuvotteleva virkamies Sanna Nieminen (Taina Ecksteinin sijaisena)

johtaja Erja Heikkinen

ryhmäpäällikkö Maija Lönnqvist

veroasiantuntija Tiia Hyysalo (asiantuntija)

työelämäprofessori Vesa Vihriälä (asiantuntija)

ohjelmapäällikkö Petra Lehto (asiantuntija)

Pöytäkirja

1. Kokouksen avaus

Työryhmän puheenjohtaja Matias Mäkyne avasi kokouksen klo 8.04.

2. Pöytäkirjantarkastajien valinta

Pöytäkirjantarkastajiksi valittiin Ville Vähämäki ja Atte Harjanne.

3. Katsaus T&K-verokannustimen valmisteluun (Liite 1)

Veroasiantuntija Tiia Hyysalo valtiovarainministeriöstä esitteli T&K-verokannustimen valmistelua.

Parlamentaarinen TKI-työryhmä esitti loppuraportissaan joulukuussa 2021 pysyvän ja nykyistä laajalaisemman T&K-toiminnan verokannustimen käyttöönottoa osana T&K-rahoituksen kasvattamisen ko-

konaisuutta. Valmistelussa on pyritty seuraamaan parlamentaarisen suositusta. Tarkoituksena on säätää pitkäjänteisestä kannustimesta, joka olisi yleinen eli tarjolla kaikille yrityksille (sekä elinkeinotoiminnan että maatalouden käytössä), jolloin kyse ei olisi EU-oikeuden kannalta valtiontuesta. Kannustin olisi hallinnollisesti mahdollisimman helppo sekä verovelvolliselle käyttää että viranomaiselle valvoa. Sopivuus muuhun verojärjestelmään varmistetaan. Kannustin olisi ns. hybridi-kannustin, eli siinä olisi voilympohjainen perusosa ja inkrementaalinen T&K-toiminnan lisääntymiseen perustuva lisäelementti.

Verokannustimen budjetiksi on kehysriihessä asetettu 100 miljoonaa. Kannustimen pitäisi olla toisaalta riittävän suuri, jotta se olisi oikeasti kannustava, mutta samalla on otettava huomioon verotuottojen menetys. Hybridi-muotoinen kannustin kannustaa erityisesti T&K-toiminnan lisäämiseen, mutta lisää hallinnollista taakkaa ja saattaa avata erilaisia mahdollisuuksia verosuunnitteluun ja negatiivisiin kannustinvaiikutuksiin. Ylärajaa ja lisävähennyksen tasoa vielä pohditaan. Matalahko yläraja kohdistaisi kannustinta käytännössä enemmän pk-yrityksiin. Tarkoituksena on laittaa esitys lausuntokierrokselle mahdollisimman pian. Lain voimaantulo olisi 1.1.2023.

Keskustelussa pohdittiin mm. kannustimen sopivaa tasoa ja miten varmistetaan, että tuki kohdistuu toivotusti. Lisäksi kysyttiin kansainvälisistä esimerkeistä. Kansainvälistä vertailua tehdään valmistelussa, mutta haasteena on erilaiset järjestelmät, kuten suorien tukien ja verokannustimien suhde eri maissa.

4. Kestävän kasvun työryhmän johtopäätökset

Kestävän kasvun työryhmän loppuraportti julkistettiin 6.5.2022. Työelämäprofessori Vesa Vihriälä kertoi työryhmän johtopäätöksistä ja suosituksista.

Raportin perushuolena on näivettyvä Suomi. Innovaatiotoiminnan vahvistaminen on jatkossa avainasia, sillä vain resursseja säästävä tuottavuuden kasvu voi lisätä kestävästi hyvinvointia. 4 % T&K-panostuksen nosto on riittävän innovaatiotoiminnan edellytys. Välttämätöntä on myös TKI-järjestelmän tehostaminen: yhdenmukaiset strategiset tavoitteet, tasapainoiset rahoituslisäykset huomioiden aukkokohtat, TKI-panostusten kohdennus yhteisillä kriteereillä (laatu, vaikuttavuus, uudistuminen, kansainvälisyys, kilpailullisuus), ekosysteemit ja kumppanuudet, yhteinen mittaristo ja ohjaus. Lisäksi on huolehdittava osaamistason nostosta. Suomi on jäänyt jälkeen koulutustasossa, sillä suomalainen koulutustaso on nyt vain maailman keskitasoa. Tarvitaan myös kannustava investointiympäristö.

Keskustelussa pohdittiin mm. sitä, miten vahvuudet saadaan käyttöön. Todettiin, että esitetyt kohdentamisen kriteerit on syytä ottaa käyttöön ja varmistaa järjestelmän ja rahoituksen pitkäjänteisyys sekä edistää koulutustason nostoa.

5. Osaajien saatavuus ja houkuttelu – Tilannekatsaus (Liitteet 2 ja 3)

Kansliapäällikkö Anita Lehtinen, OKM ja ohjelmapäällikkö Petra Lehto, TEM, kertoivat osaajien saatavuuden nykytilanteesta huomioiden sekä kotimaisen osaamisen saatavuus että ulkomaisen osaamisen houkuttelu ja näihin liittyvät keskeiset kapeikot sekä käynnissä olevat toimenpiteet, ml. Talent Boost -ohjelma.

Osaamistasossa on useita huolia: Suomalaisissa yrityksissä tutkijakoulutettujen osuus tutkimus- ja kehittämishenkilöstöstä on verrokkimaita pienempi, Suomessa matalasti koulutettujen määrä on vakiintumassa ja korkeasti koulutettujen määrä kasvaa hitaammin kuin 1990-luvulla. Tavoitteena on puolet korkeasti koulutettuja vuonna 2030 mutta nyt taso 35 %. 50 % on vain välitavoite, myöhemmin on päästävä tästä yli, eduskunta on ehdottanut 70 %:n tavoitetta vuonna 2040. Moni vertailumaista on jo tällä tasolla. Suomessa on useita haasteita, ml. paljon päällekkäistä koulutusta, samat ihmiset suorittavat saman tasoisia tutkintoja, läpivirtaus hidasta, luonnontiedealoille ei saada riittävästi motivoituneita opiskelijoita. On

huolehdittava, että koko koulutusketju varhaiskasvatuksesta tohtoritutkintoon toimii. Korkeatasoinen tutkimusympäristö on välttämätön lahjakkuuksien pitämiseksi ja ulkomaisten houkuttelemiseksi.

Suomi tavoittelee merkittävästi lisää töihin tulevia asiantuntijoita ja opiskelijoita. Pitkän aikavälin tarpeiden ja toimenpiteiden määrittely on tehty työvoiman ja opiskelijoiden maahanmuuton tiekartassa ulottuen vuoteen 2035. Tällä hallituskaudella tiekarttaa toimeenpannaan Talent Boost -toimenpideohjelmalla. Toimenpiteet keskittyvät osaajien houkutteluun, lainsäädännön ja lupamenettelyn kehittämiseen sekä Suomeen jäämisen ja kasvun edellytysten vahvistamiseen.

Ei keskustelua.

6. Valtion ja julkinen T&K-rahoitus (Liite 4)

Asia siirrettiin seuraavaan kokoukseen. Puheenjohtaja pyysi vertailua muihin maihin, miten rahoitus jakautuu niissä.

7. Työryhmän jäsenten kirjoitussarja – konsepti ja aikataulus (Liite 5)

Työryhmän edellisessä kokouksessa päätettiin käynnistää verkkosivuilla julkaistava työryhmän jäsenten kirjoitussarja. Liitteessä 5 on sihteeristön ehdotus kirjoitussarjan toteuttamiseksi. Puheenjohtaja pyysi jäseniä vahvistamaan aikatauluun vuoronsa.

8. Mahdolliset muut asiat

Puheenjohtaja totesi, että työryhmän sidosryhmäseminaari Suomalaisen TKI-järjestelmän kehitys pidetään 22.6- Tilaisuuteen on yli 150 ilmoittautunutta. Lisäksi 16.6. pidetään T&K-rahoituslain sidosryhmätilaisuus.

Työryhmän seuraava varsinainen kokous pidetään syyskuulla istuntokauden käynnistyttyä.

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 9.45.

Liitteet:

Liite 1. Uusi T&K-toiminnan verokannustin 2023 (Esitysmateriaali, pdf)

Liite 2. Katsaus tulevaisuuteen (Esitysmateriaali, pdf)

Liite 3. Talent Boost ja koulutus- ja työperusteisen maahanmuuton tiekartta (Esitysmateriaali, pdf)

Liite 4. Valtion ja julkinen T&K-rahoitus (Muistio, pdf)

Liite 5. Ehdotus työryhmän jäsenten kirjoitussarjaksi (pdf)

Liite 6. Suomalaisen TKI-järjestelmän kehitys -seminaarin ohjelma (pdf)

Pöytäkirjantarkastajat Ville Vähämäki ja Atte Harjanne ovat hyväksyneet pöytäkirjan sähköpostitse. Hyväksymisen dokumentoivat sähköpostit on arkistoitu Vahvaan.